

Jorge Bello

FIETS AL VENT

1.

Vaig veure el grup de fiets que intentava d'apujar-se al cop de ventada, seria cosa de mig matí, i vaig veure que feien volada de només una estona mínima, una estona de no res. Aconseguen una volada de no res, tan sols un bot al vent, però això no obstant vaig veure que era una volada amb bones perspectives, engrescadora, una promesa, un projecte, un intent prou vàlid per pensar que sí que volarien.

El grup de volaires intentava el vol, un cop i un altre, i pensaven que més tard o més prest aconseguirien de volar si els intents de vol fossin amb més embranzida, si hi hagués més vent i si de pràctiques en fessin més. S'equivocaven de pensar que més vent i més carrereta els farien volar, perquè tot és qüestió de tècnica i de tàctica, i sobre tot d'impuls; i l'encertaven de pensar que havien de practicar-hi més. Jo els mirava des de la balconada, i el vent duia ventades fortes i fredes perquè el vent és tramuntana.

Des de la balconada estant, a la plaça Miranda, d'esquenes al buit, al buit el port, mirava el grup de volaires i vaig veure clar que necessitaven un cop de mà per apujar-se al cop de vent, i volar. A la plaça hi és la policia, però no en veien res. «Heu de millorar la tècnica, i ampliar l'amplada de les ales, i practicar força per aprofitar la força del vent, i deixar-vos endur per l'impuls», vaig dir-los, als volaires. En escoltar-me, per sobre del buf sorollós del vent, van aturar la pràctica volatòria i em miraven tot pensant que fóra bo, molt de bo, que aquest bon senyor tingué raó.

Em miraven, i vaig preguntar-los si volien un cop de mà, però tot d'una van recordar la indicació expressa dels pares de no parlar amb desconeguts, menys encara si el desconegut els oferia alguna cosa o si volia entrar en conversa. Bru, el més alt, i semblava el més decidit, pensava en una resposta afirmativa i alhora pròpia de bon fiet quan vaig

avançar-m'hi per mirar de saber si havien fugit d'escola, «cosa gravíssima», vaig dir-los, o si per contra continuaven fent les matemàtiques a classe de matemàtiques de sisè i alhora deixaven volar la imaginació en conjunt, i en conjunt es trobaven a la plaça per mirar de volar.

Bru va fer una passa cap a mi, va ficar-se les mans a les butxaques de l'anorac, que duia tancat amb la cremallera fins el coll a causa del fred, va assumir el paper de portaveu del grup de volaires, i em va respondre. Amb un punt de provocació mal dissimulat, poca cosa però cosa visceral, pregona la mirada, negres els ulls i díscol l'esperit, bru de pell i bru de cabells, Bru va assegurar-me que eren allí, sí senyor, és ver, però no pas fugits d'escola sinó duts només per la imaginació col·lectiva, i va afegir que jo mateix ho podia comprovar, si volia, fent una ullada a la classe de matemàtiques de sisè. «No cal», li vaig respondre, «si tu ho dius, jo et crec».

Vist que quedava vist que no faltaven al sagrat deure d'escola, i vist que la policia no se n'adonava, dels volaires intentat el vol, vaig proposar-los de continuar les pràctiques de vol segons la tècnica que hi aplicaven, per veure'ls més i millor, i després fer-ne una anàlisi i proposar-los en conseqüència una correcció. Era evident que els calien correccions, i tal vegada correctius perquè, tot plegat, ben mirat, feien cas d'un desconegut, un cas que en cap cas cap fiet ha de fer.

Però no havien encara recomençat la feina volatòria quan una ràfega de tramuntana va portar-me el xiulet inconfusible i inexcusable que marca la fi de la classe de matemàtiques i el començament del pati llarg, el pati de menjar l'entrepà. Era divendres, començament de desembre. El xiulet també va arribar alt i clar a les oïdes dels volaires, i ràpidament el grup es va desfer, tancaren carpetes i llibretes, desaren llapis i bolis a l'estoig, agafaren l'entrepà de la motxilla i sortiren al pati amb unes presses que a la professora de matemàtiques

va semblar-li més que sospitosa, però no en podia fer-hi res, ni de fet res li calia de fer perquè no passava de sospitar quelcom impossible de precisar, i fins i tot d'imaginar.

Tot i la notable rapidesa amb la qual es va desfer la colla voladora i tothom va tornar a la realitat escolar, impel·lits pel desig d'acabar la classe de matemàtiques, impel·lits també per la gana i per la necessitat de trobar-se al pati per comentar això que acabava de passar gràcies a la imaginació, jo va ser-hi a temps de dir-los que ens podríem retrobar.

Si volien, i si la tramuntana continuava prou forta, vaig dir-los de passada que al dia següent, dissabte, ens podríem trobar un altre cop a la plaça, a les deu del matí, tothom ben esmorzat, amb la llet presa, menjat el pa amb formatge de Maó, i algunes galetes de reserva a la butxaca, per veure què hi podríem fer per tal de millorar les habilitats de vol.

2.

Al migdia d'aquell divendres de desembre, la tramuntana va calmar-se força i semblava que ja n'hauria prou, de vent. El grup de volaires, dispersos entre la multitud d'escolars, dinaven al menjador d'escola amb la vista concentrada en la safata que fa de plat, però amb les oïdes concentrades a calcular la força del vent segons el soroll que desperta en passar pels carrers de la vora. Hi havia, de primer, amanida, és a dir, enciam; i de segon, macarrons amb vermell de tomàquet i un punt no gaire generós, però suficient, de carn de vedella feta grunes. Per postres hi havia la tradicional poma, i aigua per beure. Tot i que els macarrons es podien repetir, i molts escolars en repetien, perquè són molt bons, els escolars i els macarrons, els volaires no van pas repetir-los.

Més aviat al contrari, van menjar-los amb tot de pressa, van beure d'un glop el got d'aigua, tan obligatori com la resta del dinar, van posar-se la poma a la butxaca, van deixar la safata a l'estructura metàl·lica que hi és per desar-les, i tot anunciant-li a la monitora del menjador que menjarien la poma al pati, al pati van sortir i al pati es van trobar. I d'aquesta manera el grup de volaires es va refer, al pati, la poma ara a la mà i al cap una preocupació: la força del vent.

Reduïda a un vent que no permet cap pràctica volatòria, la tramuntana feia uniformes els pensaments i els diàlegs del grup, reunits a l'extrem del pati on, prou que se sap, les ventades són més perceptibles. Bufava, però poc, i era evident que calia

revifar les ventades de la tramuntana si volien començar, al dia següent, les classes de volar. Potser semblarà que la calma del vent és un problema difícil de solucionar, però alhora serà errat pensar que aquest problema no es pot solucionar.

Els volaires, i de fet tothom a l'illa, prou que sabem que la tramuntana comença un dia però no sabem quin dia s'apaga, i sabem a més que aquest fet, que sembla cosa natural i climàtica, no és cosa natural ni cosa del clima sinó una voluntat col·lectiva expressada d'una manera que és impossible de no fer-li cas. I vist que la tramuntana amenaçava de calmar-se del tot, i que amb aquesta calma no hi hauria cap pràctica de vol, el grup de volaires va engegar el procediment per tal d'aconseguir més potència ventosa de la tramuntana i recuperar, per tant, la il·lusió de volar al dia següent.

Aquest procediment a favor d'encrespar el vent per l'endemà era l'oposat, just el contrari, del procediment que des de bon matí havien començat els mariners i llurs famílies, l'objectiu del qual era acalmar la fúria de la tramuntana per tal de poder sortir a pescar al dia següent, dissabte, de bon matí.

Quant a la tramuntana, llavors, els interessos d'uns i altres eren oposats, contraris, i tal com passa sovint en aquests casos, l'interès de l'adult preval sobre l'interès infantil, i a poc de passada la mitjanit, el cel va obrir-se esplèndid per ensenyar-nos un fosc profund i ple d'estels. El vent havia calmat completament i els mariners van saber que una estona més tard, abans fins i tot de la claror del dia, sortirien a la mar en calma per buscar el peix que alimenta i permet de guanyar diners. Aquestes hores de poc dormir serien hores d'un bon dormir, esperançador.

Cap al capvespre i en especial cap al vespre, els volaires, cadascú a casa seva, mirava de dissimular la pròpia intranquil·litat perquè s'adonaven del progressiu acalmar-se del vent. Cada mare, però, va sospitar que aquí hi havia gat amagat.

El sopar de cada volaire havia transcorregut més aviat en silenci de paraules dites, però força loquaç en aquelles paraules que només són parla del pensament i que, per tant, no s'expressen de la boca enllà. El pensament del pare no s'aturava tot repetint les paraules que són litúrgia del procediment per acalmar el vent, mentre que el pensament del fiet no aturava la pluja de paraules litúrgiques de sentit contrari.

Pare i fill, o filla, segons fos el cas, massa concentrats en les pròpies litúrgies, no van adonar-se que

l'altre pregava per la contrària, encara que sí que s'adonaven que el pensament de l'altre no romania tranquil sinó, ben al contrari, força actiu, però no van parar atenció en el caràcter oposat de l'allò que volien.

La mare, en canvi, precisament a causa de la condició maternal, pròpia de la naturalesa de qui ha estat mare, en acabar el sopar, prou que ja s'adonava que el pare pensava per calmar el vent i el fill, o la filla, per encrespar-lo. Però no en va dir res, una estratègia que també és pròpia d'això maternal, que sap millor que ningú quin és el moment d'obrir la boca per parlar, o tan sols de mirar i expressar amb la mirada allò que la boca tantes vegades és incapaç d'expressar.

Davant el fet contradictori d'uns pregar per una i els altres demanar la contrària, les mares van haver d'establir ordre i prioritat, i mentre feien bullir la sopa van fer les pensades litúrgiques que pertoquen per tal que la tramuntana sigui calma per pescar i, un cop pescada la pesca, fos ventosa per als fiets jugar a la plaça. Prou sabem que les estructures celestials fan cas prioritari de les mares, que no necessiten pas tantes paraules i tanta estona per demanar allò que és de sentit comú, un sentit que té molt de maternal.

Aquell vespre, a casa de cada volaire hi havia sopa de peix per sopar i pa amb formatge de Maó, i per postres una figa conservada en almívar. Durant la preparació del sopar, la mare de cada volaire, totes a la una però cadascuna a casa seva, es van sorprendre, però res no en van comentar, que el fill, o la filla, o els bessons, o les bessones, volguessin assegurar-se que hi hauria llet per esmorzar al dia següent, i pa i formatge de Maó, i unes galetes. Alguna cosa en van sospitar, i no trigarien gaire a saber què s'amagava dins el misteri, ja no gaire misteriós, d'un esmorçar tan precís.

3.

Ben d'hora, encara negra nit, els sis volaires van despertar, cadascú al seu llit, cadascú a casa seva, separats per l'espai real però units i reunits a l'espai virtual del pensament. En aquell estat que no permet certesa quant a què és realitat, desig o només la imaginació del pensament, van sentir el pare que s'alçava del llit per a la feina de pescar, i que la mare li feia un esmorzar. I ha estat llavors que van sentir que el vent no se sentia.

Lluny de perdre l'ànim volaire per la calma del vent, cada volaire va flexionar les cames sobre les cuixes, les cuixes sobre l'abdomen, avantbraços sobre braços i braços sobre les espatlles, i el cap

sobre el tòrax i tot plegat ben a dins de l'escalfor del llit. I en aquesta posició arrodonida, cada fiet va recomençar el procediment del pensament per encrespar el vent, però no pas quan el pare fos a la mar, sinó quan en fos de tornada, a port, les xarxes plenes del peix fresc que fa bona la sopa. Però cap fiet va adonar-se que la son li tornava maternal i sense avís, és una dolça traïdoria, i que la son l'embolcallava amb una manta negra i meravellosa, com de vellut.

Les barques ja n'havien tornat, tot havia anat força bé, quan cada mare despertava el volaire que li pertocava, masculí o femení, singular o per duplicat, i a cau d'orella li deia que havia de sortir prest del llit perquè la tramuntana tornava a bufar amb força.

Tot d'una, el fiet en qüestió, potser ja no tant fiet, fa un bot i en surt, del llit, i amb un altre bot ja és a la cuina, on van veure que la llet ja era a taula, i que al costat de la tassa de la llet hi havia una bona llesca de pa amb formatge de Maó, i unes galetes preparades com si fossin per a la butxaca. Eren dos quarts de deu.

Cada volaire esmorçava amb avidesa i mirava de dissimular que les presses per acabar l'esmorçar, i sortir a la plaça Miranda de Maó, amagaven el misteri del desig de volar. Aquell dissimul, però, ja no era tan necessari, perquè la mare ja s'havia adonat que últimament sobrevolava per aquí el desig de volar. El gat amagat sortia de l'amagatall per volar prest però la mare, ai!, hauria volgut deixar el vol per més endavant.

4.

Encara no eren les deu tocadetes quan el grup de volaires ja eren a la plaça i, tal com ho feien últimament quan hi eren de manera presencial, van reunir-se a la petita esplanada que hi ha just a la dreta de la plaça. Cap al front, la balconada; cap al buit, el port de Maó. Mirant a la dreta, una mica més enllà, l'edifici abandonat i esquàlid de l'hospital. Aquesta petita esplanada un espai adequat, quadrangular, rectangular, privat de la mirada sempre incisiva de la policia.

Hi eren tots sis: Bru, les bessones Marcel·la i Marcel·lina, els bessons Marcel i Marcel·lí, i Bruna. Octavi i Octàvia havien abandonat no feia gaire el grup de volaires perquè no li trobaven encara la gràcia a la pretensió de volar, però serien membres ben actius, poc després, d'un altre grup de volaires. Els germans Ròmul i Rem tampoc no hi eren perquè els pares no volien deixar-los volar tan prest. Jo no hi era, però ningú va trobar-me a

faltar. Feia fred, i la tramuntana bufaba amb ràfegues que per moments eren ben fortes.

Les mares també hi eren, però ningú les podia veure perquè gràcies a la imaginació del pensament havien aconseguit de dissimular-se entre el brançam i el fullam de l'arbre de la dreta. Aquest arbre, bessó de l'arbre de l'esquerra, és testimoni de mil volaires, i còmplice de mil volades. Ensenya l'arrel de les arrels com si fossin les pròpies entranyes, però el que ensenya n'és un tros petit, una part petita, és l'únic que es pot veure, i és per saber que les arrels hi són, però l'arbre amaga ben dins la part més valuosa, per tal que tothom sàpiga que allò que es veu és tan sols una part del que hi ha, i el que hi ha és poderós.

El temps havia passat inexorable i només les mares i els volaires se n'havien adonat, del pas del temps i del que fan el temps i la vida. Els volaires ja no podien amagar més que volien volar i les mares, prou que havien vist que no podien aturar les ànsies de volar.

Bru és el primer, fa temps que prepara mentalment l'operació. Quan la ventada freda i poderosa de la vida feta tramuntana li apunta sense excuses que ja és l'hora, és baixa decidit la cremallera de l'anorac i exposa la corpulència adolescent a la tramuntana. Obrint els braços per tal de formar les ales necessàries, Bru agafa embranzida i d'un cop es llança contra el vent.

I la tramuntana l'agafa, agafa el noi al vol. Bru fa un bot perquè l'anorac obert li faci de vela, i d'ales alhora, i alça el vol just per sobre de la balconada. I comença a volar. Deixa el buit per sota i agafa més altura, i sobrevola el port en cercles cada cop més amples i més alts, i després hi torna, i passa un cop i un altre cop per sobre dels volaires a la petita esplanada fins a descobrir allò que tant de temps que feia que esperava: Bruna alça el vol i de seguida es troben volant, empesos per la tramuntana i per la vida que fa volar. Sobrevolen la mar blava i serena, i còmplice, de la badia de Maó.

Des de l'arbre, la mare de Bruna i la mare de Bru els veuen volar amb el cor encongit, i res gosen de

dir, perquè prou que recorden que un dia volaven com ara volen el fiets, que ja no són fiets perquè va arribar-los l'hora de volar.

Tot d'una, Marcel i Marcel·la també agafen el vol, i de seguida hi són també Marcel·lí i Marcel·lina. Volen en cercles inaccessibles, ara puguen, ara baixen, ara s'ajunten, ara se separen. Les mares tornen a casa, ja no hi ha res a fer, i els volaires volen un vol que queda per sempre inesborrable en el vent.

Alguns que passaven i miraven els volaires volar, pensaven que són les gavines del port. D'altres, però, prou que sabem que no són pas gavines sinó fiets que no són fiets que volen un cop i un altre cop, i ningú pot aturar, ni les gavines ni els volaires. Han de volar, han de fer un cercle i un altre, han de fer la feina, i han de tornar després, cap al migdia, a la plaça Miranda.

Aquell dia jo no hi era, però vaig saber que Octavi i Octàvia, cadascú a casa seva, no aconseguien de concentrar-se en els deures de l'institut perquè les ànsies de volar començaven a picar-los ben a dins, i no trigarien gaire a volar. Ròmul i Rem també van volar, un temps després, amb unes gavines que també havien mamat força de la lloba.

Al migdia, Bru tornava a casa i la mare tenia preparada la sopa de peix, i el peix amb patates. Bru tenia les galtes vermelles i els cabells encrespats, «per culpa del vent», va dir. Mare no va dir res, perquè no podia pas parlar. Alhora, la mare de Bruna veia la seva Bruna de galtes vermelles i els cabells encrespats, «per culpa del vent», va dir. I tampoc no en va dir res, només pensava que tal vegada ja havia arribat l'hora de buscar el fil que tenia ben desat, i tal vegada hauria de començar a teixir un parell de peücs ben petits, per a uns peus ben petits, i bruns.

*Barcelona i Girona,
agost de 2014,
abril de 2015.*